

Factsheet 3. Groen

---

1. Gezondheidseffecten

Een groene omgeving heeft op verschillende manieren een positief effect op de gezondheid. Uit diverse onderzoeken komen de volgende effecten naar voren bij mensen die in een groene omgeving wonen:

- Men voelt zich gezonder
- Men gaat minder vaak naar de huisarts met angst- of depressieve klachten
- Er komen minder hart- en vaatziekten voor
- Er is minder gebruik van slaapmedicatie, antidepressiva, kalmeringsmiddelen
- Het geboortegewicht is minder laag
- Heeft een gunstig effect op de bloeddruk bij zwangeren
- Het leervermogen gaat vooruit op scholen in de nabijheid van groen
- Kinderen vertonen minder gedragsproblemen
- Kinderen bewegen meer en brengen minder tijd door met tv kijken, computergames e.d.

Bepaalde groepen blijken overigens meer te profiteren van groen in de omgeving dan andere. Dat geldt voor kinderen, jongeren, ouderen en mensen met een lage sociaal-economische status. Dit komt waarschijnlijk doordat deze bevolkingsgroepen gemiddeld meer tijd doorbrengen in hun directe woonomgeving, waardoor ze ook meer profiteren van het groen in de omgeving.

Indirecte gezondheidseffecten

Groen kan ook indirect een positieve invloed hebben op de gezondheid:

- Groen geeft schaduw en heeft een isolerende werking. Op een hete zomerdag kan het wel 10 tot 15 graden koeler zijn onder een boom dan in de zon.
- Gevelgroen en groene daken hebben een isolerende werking; 's zomers werkt een begroeide muur verkoelend en 's winters beschermen groenblijvende klimplanten een gebouw tegen kou en slagregens.
- Groen beschermt tegen wind.
- Meer groen draagt in perioden van extreme hitte bij aan minder hitteoverlast in steden.
- Voldoende waterbergend vermogen van de bodem zorgt bij extreme hoeveelheden neerslag voor minder wateroverlast.

2. Indicator

Groen is een omgevingskwaliteit die de gezondheid kan bevorderen. Het kan echter niet worden omgedraaid: er kan niet worden gesteld dat het ontbreken van groen leidt tot gezondheidsschade.

Groen heeft grofweg twee kwaliteiten die de gezondheid bevorderen:

1. Zichtgroen.
2. Beweging bevorderend of gebruiksgroen.

Onderzoek suggereert dat zichtbaarheid van groen een rol speelt in het positief beïnvloeden van de gezondheid. Dit kunnen uiteenlopende soorten van gebiedstypen/bodemgebruik zijn. Het gaat dan onder andere om het absolute percentage geografisch zichtbaar groen. Weilanden dragen bijvoorbeeld in mindere mate bij aan bewegingsbevordering, maar hebben klaarblijkelijk wel een effect op gezondheid.

In veel gevallen is ook de kwaliteit voor bewegingsbevordering in min of meerdere mate van belang. Denk bijvoorbeeld aan een bos of een park waar men kan wandelen. Voor bewegingsbevordering telt voornamelijk het openbaar groen dat voor publiek toegankelijk is: bossen, parken, plantsoenen. Dit wordt reeds behandeld in de factsheet GGW Bewegen.

De voorgestelde indicator voor groen is daarom het percentage groen in de buurt.

3. Data

Er is weinig data beschikbaar om het percentage groen te bepalen in buurten of wijken. Alleen in de klimaateffectatlas wordt deze aangegeven in een zestal verschillende klassen:

<http://www.ruimtelijkeadaptatie.nl/nl/klimaateffectatlas> Deze kaart geeft de landgebruiksfractie groen per buurt weer. Hiervoor is een selectie gemaakt uit het bestand Top10NL (2014). Voor de buurtindeling is het bestand CBS buurten 2013 gebruikt.

Onder het tabblad "Hitte" kan bij "effect" het "aandeel groen" worden aangevinkt. Er staan daar zes klassen groen. In de score voor groen zijn de hoogste twee klassen (67-83% en 83-100%) samengevoegd tot een score >67%.

4. Richtinggevende ambitie

De provincie en haar partners streven samen een gezonde leefomgeving na waarin groen en de beleving van groen een belangrijke plaats heeft. De ambitie is het groen meer toegankelijk maken voor gebruik en beleving. Een zo hoog mogelijk percentage openbaar groen is daarom richtinggevend. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de ambitie lokaal ook afhankelijk kan worden gesteld van de mate van verstedelijking.

5. Score bepalen

De score kan per buurt worden afgelezen van de kaart zoals aangegeven onder punt 3. Data.

0 – 17%	17-33%	33 – 50%	50 – 67%	>67%
-2	-1	0	1	2

6. Mogelijkheden en voorbeelden voor gezonde inrichting

- Locatieonderzoek op basis van een integrale benadering van bodem, water en groen;
- Groenvoorzieningen opnemen in ruimtelijke plannen;
- Gebruiksgroen binnen 300 meter;
- Looproutes naar ingangen van parken verbeteren;
- Voldoende zichtgroen;
- Fijnmazig, attractief, makkelijk toegankelijk en veilig net van fietspaden en looproutes;
- Voldoende op verschillende doelgroepen gerichte attractieve, goed bereikbare en veilige speel- en sportplaatsen en gebruiksgroen;
- Participatie: betrek burgers bij de ontwikkeling en het beheer van groenvoorzieningen.

Punten van aandacht bij aanleg van groen:

- Geen/beperkt pollen en niet giftig groen;
- Gemakkelijk te beheren groen;
- Goed onderhoud van groen;
- Sociaal veilige inrichting groen;
- Betrekken van het 'kleine' groen in de buurten, de straatbomen, de monumentale bomen, sportvelden, begraafplaatsen, heemtuinen, stadsboerderijen, de amateurtuincomplexen en de particuliere tuinen.

7. Meer informatie

- Advies Gezondheidsraad 2017
https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/grpublication/201705_gezond_groen_in_en_om_de_stad.pdf
- GezondOntwerpWijzer <http://www.atlasleefomgeving.nl/web/gow/groen-en-water>
- 'Een groene gezonde wijk' http://www.springzaad.nl/litdocs/een_groene_gezonde_wijk.pdf
- Groen dichterbij: <http://www.groendichterbij.nl/hoegroengedoet>
- Klimaateffectatlas <http://www.ruimtelijkeadaptatie.nl/nl/klimaateffectatlas>